

CÂTEVA DATE ISTORICE

Prof.Florica Kovacs Roșu

-CIACOVA- oraș bănățean în vestul României este marcat de istoria care a trecut peste această regiune de pustă bănățeană.

-Banatul a fost cucerit în evul mediu de unguri, apoi au venit turcii care au rămas aici peste 164 de ani. Au părăsit acest teritoriu fiind alungați de trupele austriece în sec.XVIII (1716).

-Teritoriul banatului aparține din nou Ungariei din 1778 pentru ca în 1848/1849 să treacă la Austria.

-După formarea dualismului (Austria-Ungaria) în 1867, Banatul devine din nou ținut unguresc.

-După primul război mondial a rămas divizat definitiv:

- ✓ 1/3 din teritoriu a rămas la sârbi, croați și sloveni;
- ✓ o mică parte la unguri;
- ✓ cea mai mare parte a rămas teritoriu românesc.

-În această istorie a ținutului bănățean românesc se înscrie și istoria localității seculare
-oraș Ciacova-

-descoperirile istorice atestă existența vieții în ținutul nostru cu 3700 de ani înainte de Hristos, dovezile fiind unelte: - de piatră și cupru la Obad;

- de fier și bronz la Gad;

- ceramică la Parța (multe din aceste obiecte aparținând muzeului banatului- sub formă de custodie-au fost expuse în cabinetul de istorie al liceului "Al.Mocioni" și care" pe viu "au putut fi cunoscute de elevii liceului în perioada anilor 1972-1985 când au fost retrase de muzeu).

- Mai târziu pe teritoriul Banatului sunt atestați: agătârșii în sec.8 îen, dacii în sec.4 îen, iar după 101/102 en, Banatul face parte din provincia romană: "Dacia-Ripensia", istoria sa purtând amprenta stăpânirii romane.

- Migrațiunea popoarelor din sec.III- IX se resimte și în Banat: de la huni, gepizi, avari și pînă la maghiari care își fac prezența în câmpia Panonică după înfrîngerea de lângă Ausburg din ducatul Schwaben (svaben) de către Otto cel Mare.

-Maghiarii de acum sunt preocupați de creștinarea lor: VAIK- conducătorul lor botezat creștin -devine ȘTEFAN I.-regele maghiarilor

-În anul 1030 se înființează prima episcopie catolică la Cenad, iar în 1175 această episcopie este împărțită în comitate din care face parte și comitatul Timiș.

-În anul 1223 regele Ungariei: Andrei al.II.lea acordă independența unei bucăți de pământ de lângă Dunăre ,sub conducerea unui "BANUS" (Terra Bany ;comitis Bana), așa apare pentru prima dată denumirea de "Banat".

-În 1308 carol Robnert de Anjou devine rege al Ungariei, iar orașul Timișoara capitala regatului.

-Între 1332-1337 Vaticanul inițiază un "recensămînt" al populației și animalelor în vederea stabilirii "zecimielii".

-Printre aceste documente pentru prima oară este menționat și numele localității noastre:

- Chaac sau Chak.

-După 1389 când a avut loc în iunie 28 bătălia de la "Câmpia mierlei",sârbii au fost învinși de turci,din care cauză mii de familii de sârbi au fugit peste Dunăre stabilindu-se în sudul Ungariei și în Banat,astfel apar primii sârbi și în localitatea noastră.

- 1392-1395 se ridică cetatea din Ciacova ("Cula" rămășiță a fostei cetăți) ea fiind proprietatea familiei Chaac (sau csaky sau Csaki).

În 1395- frații Nicolae și Gheorghe Csaky dau cetatea Ciacova regelui Sigismund în schimbul unor proprietăți din Transilvania, Nicolae a ajuns chiar voievod al Transilvaniei,iar fiul său Wladislav I-a botazat pe Matei Corvin viitorul rege al Ungariei.

-Perioada 1395-1551 este perioada luptelor cu turcii ,la 18 septembrie Ciacova trece sub stăpânire turcească,între 1698-1699 Hamin Pașa aduce în Ciacova coloniști din Transilvania.

-După capitularea trupelor turcești la 5 august 1716 în fața Timișoarei turcii trebuie să părăsească Banatul.

-Teritoriul Ciaxcovei va fi colonizat de svabi –începînd cu 1717 în localitatea Ciacova vor locui neîntrerupt acești vorbitori de limbă germană.

-În 1720 se construiește prima școală din ciacova, a patra din banat;

- La 15 septembrie 1732 începe construirea Bisericii Catolice,iar în 1735 are loc prima confirmare a copiilor catolici.

-În 1738 turcii distrug casa de rugăciune și biserica aflată în construcții.

-Anul 1739 este anul în care se naște marele iluminist și prozator sârb Dositei Obradovici.

-În 1741 se termină construcția Bisericii catolice fără clopotniță care se construiește în sec.XVIII,biserica primind dreptul de a acorda azil.

-Între 1768-1770 se construiește Biserica Ortodoxă Română.

- Prințul moștenitor al Austriei Iosif al II lea în 1770 înoptează la Ciacova ;

- După 1778 Banatul trece sub jurisdicția coroanei regale a Ungariei.

-Anul 1780 este anul în care se înființează: comunitatea Evreiască din ciacova.

-În 1795 are loc înființarea primei farmacii"La Sfânta Treime"

-La 23 aprilie 1823,Ciacova devine "Târg" cu toate privilegiile

-Efectele revoluției de la 1848-1849,care de fapt a cuprins Europa s-au resimțit și în localitatea noastră,Ciacova făcând parte din :”Voievodatul Serbiei și Banatului de Timiș” care ia ființă în 1849 și se menține până în 1861 când este desființat.â

-Prima Bancă de credit și economii se înființează în 1879,iar la 18 aprilie 1880 se pune piatra de temelie a noii Biserici catolice;tot în acel an se construiește prima bibliotecă.

-În perioada anilor 1881-1882 are loc: apariția primului ziar săptămînal:"Csakowaer Wochenblatt"

-La 15 octombrie 1881 a avut loc sfințirea Bisericii "Sfintei Treimi",iar pe terenul vechiului cimitircatolic se construiește casa parohială care există și azi.

-1881 este anul înființării Asociației "Pompierii Voluntari";tot acum apare și ziarul "Csakovaer Zeitung" care se menține până în 1902

-În 1882 se deschide primul atelier fotografic,iar în septembrie 1884 se deschide școala de ucenici.

- În noiembrie 1884 se deschide hotelul "Neubauer"cu sală de concerte,discursuri și spectacole

-Perioada anilor 1885-1887 este o perrioadă cu câteva realizări deosebite astfel se înființează:

-în luna mai 1885 "Asociația de gimnastică Ciacoveană";

-la 1 octombrie 1885 se înființează"Școala Agricolă";

-în anul 1886 ia ființă"Asociația manufacturieră"

-În iunie1886 în hotelul "Robl" se deschide o școală de călărie;

-În hotelul" Neubauer"în 1887 se deschide sala de biliard

-în același an s-a deschis cafeneaua:”Iosef Neubauer”.

Chiar și vânătorii își înființează ”Asociația vânătorilor ”în anul 1887.

-În anul următor,1888,ia naștere a doua farmacie”La crucea de aur”

-Pe malul Timișului Vechi (Mort) se deschide noua moară cu aburi.

-În 1890 ultimele două escadroane de cavalerie părăsesc localitatea .

-1891 este anul când se deschide fabrica de sifon.

-La 6 august 1893 se inaugurează prima linie ferată- Ciacova-Jebel

-Anul 1895 este anul înființării”Stării Civile”,iar la 29 septembrie 1895 se sfințește școala de fete ”Notre Dame”

-tot în 1895 se înființează firma de tricotat ”Mașina”

-27 noiembrie 1895 este ziua în care se inaugurează noua linie de cale ferată între Ciacova și Giera.

-În anii care urmează au avut loc :

- 1897- iluminarea cu gaz în hotelul ”Robl”
- 1897- s-a deschis o vopsitorie care mai târziu va fi spălătorie și curățătorie
- în 1898 a luat ființă ”Societatea bicicliștilor
- în 1899 se deschide ”Prăvălia de făină”, se înființează ”Asociația producătorilor de lapte ” și se construiește și închisoarea localității.

- Între 1899-1900 s-a construit Biserica ortodoxă Română precum și noua Moară cu aburi pe malul Timișului (1900)

- În 1901 se hotărăște iluminarea electrică a localității

-Între 1901-1902 se înlocuiește podul vechi de lemn cu un ul de piatră peste Timișul Vechi (Mort)

-Anul 1904 este anul când apar primele motociclete în Ciacova,anul în care se înființează”Fabrica de oțet” și cea de-a doua fabrică de sifon.

-Cu doi ani mai târziu se organizează”Clubul de fotbal”,iar în 1909 ”Clubul de tenis”.În același an se deschide prima”Prăvălie de tutun”(Tutungeria).

-În 1909 se construiește noul spital comunal

-În 1910 își fac apariția primele țigle din fabrica de țigle înființată

-În anul 1911 în martie se deschide cinematograful,se înființează ”Azilul de bătrâni” și se dă în funcție Uzina electrică,iar la 10 septembrie 1911 s-a realizat iluminarea de probă a străzilor cu curent electric.

-În noiembrie 1913,locuințele particulare primesc curent electric și tot în acest an se înființează”Fabrica de gheață”

-Perioada primului război mondial și-a pus amprenta și asupra vieții ciacovenilor, Monumentul Eroilor din fața palatului administrativ vorbește de tributul de sânge ciacovean.

-Între 1923-1924- școala de fete este naționalizată(ea fiind până atunci mănăstire de maici)

Pentru cinstirea numelui și personalității marelui patriot român bănățean ”Alexandru Mocioni”colectivul de cadre didactice au dat denumirea acestei instituții de învățământ de ”Al.Mocioni”, nume pe care-l poartă și azi,gimnaziul devenind Liceul teoretic actual.

-La 8 februarie 1931 apare primul număr al ziarului ”Csakovaer lebende Zeitung”(Ziarul viu al Ciacovei)

-În 1936 se construiește strandul și se amenajează terenul din jurul ”Culei”

-Tot în același an se construiește și actualul spital care după 1950 a fost etajat pentru a face față cerințelor

-Cel de al II lea.război mondial (1939-1945) și-a lăsat urmările și rănilor din care unele nu sunt nici azi vindecate:

1. Deportările în URSS la așa zisă ”muncă de reconstrucție” aduc din nou neazuri mari asupra populației Ciacovei (6 morți -2 bărbați și 4 femei-au rămas pentru veșnicie în pământul rusesc)

2. Reforma agrară din primăvara (6 martie) anului 1945 s-a realizat și în plasa Ciacova de către una din cele 13 comisii de plasă. Comisia de plasă era formată din 32 de membri având ca președinte pe avocatul dr. Carabețiu Iosif unul din cei 4 avocați care erau președinți ai comisiei de plasă din cei 13 din județul Timiș-Torontal.

-Arhivele Statului Timișoara vorbesc pe larg de această primăvară a anului 1945.

Cele 16 comitate locale de reformă agrară care aparțineau plasei Ciacova, (16 pentru că din plasa Ciacova făceau parte 16 localități: Berini, Cerna, Cebza, Ciacova, Dolați, Ghilad, Giera, Jebel. Liebling, Macedonia, Obad, Pădureni, Petroman, Stamura-Română, Toager, Tolvădia), erau formate din 7-15 membri.

Comitetele locale de reformă agrară au reușit să realizeze atât aspectul exproprierii cât și al împroprietăririi la nivel de plasă dar și la nivelul Ciacovei.

3. Rusaliile anului 1950 au adus din nou jale și durere în localitatea noastră-ziua deportărilor în Bărăgan; au fost deportate 138 familii adică 398 de persoane. Din gara Ciacova au pornit 110 vagoane spre pământul Bărăganului, unde ciacovenii și cei din satele aparținătoare aveau să cunoască: foamea, frigul și marele dor de casă. Se vor întoarce abia după 1955.

-După realizarea reformei agrare- colectivizarea agriculturii este pasul următor al politicii de după război; astfel în anul 1949 s-a construit în Ciacova ”Gospodăria Agricolă Colectivă- CEAPAEV”
-Anul 1955 este anul înființării unei orchestre semisimfonice, care a funcționat pînă în anul 1961.

- În anul 1956 se înființează ”Liceul Teoretic Ciacova” care azi poartă numele marelui patriot bănățean (născut la Foeni) ”Al. Mocioni” așa cum a fost denumit în 1925 gimnaziu ciacovean.

-Tot în 1956 se reînființează ”Școala Agricolă” sub denumirea de ”Liceul Agricol Ciacova” care apoi devine ”Grup Școlar Agricol” care supraviețuiește pînă aproape de anul 2003.

-Tot în 1956 are loc și reforma administrativă a țării conform căreia Ciacova devine reședință de raion.

-În perioada 1959-1960 sinagoga (din vecinătatea fostului cinematogra) a fost vândută de comunitatea evreiască statului după care este dărâmată, iar materialele rezultate au fost folosite la construcția unei școli noi precum și la construcția sălii festive a liceului care putea găzdui orice fel de spectacole: -de teatru ,de operă, de muzică populară-, a existat chiar stagiune permanentă la operă cu abonamente ale ciacovenilor dornici de cultură.

-După anii 1970 se construiește noul internat al Liceului, finisându-se spre anii 1973.

-Evenimente culturale au loc în perioada de după 1981 cum au fost:

- ❖ 1981 sărbătorirea a 100 de ani de la construirea Bisericii Romano-Catolice;
- ❖ 1981 s-au sărbătorit 100 de ani de la înființarea pompierilor voluntari.
- ❖ O mare sărbătoare a sec. XX a deceniului X, adică în 1995 a fost sărbătorirea a :

- 600 de ani de existență a cetății Ciacova;
- 200 de ani de existență a farmaciei ;
- 190 de ani de existență a crucii de marmură greco-ortodoxe, (care se află lângă ”Coloana Sf. Maria romano-catolică” de 6 m înălțime, construită în jurul anului 1800)
- 100 de ani de existență a școlii/ liceului agricol

Toate aceste date vorbesc despre o istorie încărcată de evenimente ale poporului român care s-au răsfrânt și asupra Banatului și asupra noastră a ciacovenilor.

19 august 2008

